

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in valja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 glid., za pol leta 1 glid. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravljalstvu v dljaškem semenišču (Knabensemilar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. —
 Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo.
 Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr.,
 dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Slovensko društvo kaj želi in prosi.

Bliža se zborovanje državnega zbora. To utegne velevažno biti nam štajerskim Slovencem. Pridejo namreč v pretresovanje in posvetovanje številne prošnje slovenske za popolno enakopravnost Slovencev z Nemci v uradih šolah in javnem življenji. Podkrepanele jih bodo še prošnje, uloge in pritožbe Slovenskega društva, sklenjene v obnem zboru. Upamo pa vsakako nekaj uspehov; kajti naše zahteve so upravičene pred Bogom in svetom pa še Avstriji koristne in potrebne.

Nadalje pa želi in prosi vodstvo Slovenskega društva sledeče:

1. Bratje Čehi nameravajo v državnem zboru sprožiti še nekaj prenaredb volilnega reda. Te prilike se naj poslužita vrlo narodna slovenska trga: Brašlovce in Vržej, da prideta k mestnej skupini maribor-ptuj-ormož-središče itd. ljutomerskej, in celje-laško-vransko-mozirje itd. gornjegrajskej. Treba je le prošnjo dotično sestaviti in po poslancih g. Hermanu in dr. Vošnjaku predložiti do Božiča državnemu zboru.

2. Pritožbe, poročila o krivicah, ki se godijo Slovincem v uradih, ljudskih šolah, realkah, učiteljških, gimnazijah, od strani uradnikov, učiteljev, profesorjev, ravnateljev, nadzornikov, sploh o vsakojakih nepostavnostih itd. naj se dopošiljajo zaupno predsedniku, tajniku ali kateremu bodi odbornikov. Vse se porabi na primernih mestih in sicer brez vsake nevarnosti in neprilike za pritožence in poročnike.

3. Vodstvo društva Slovenskega želi več knjižnic osnovati: občinskih, šolskih, farnih, sploh kakor kde bolje kaže. Domoljubni ljudje so toraj prošeni društvenemu vodstvu pripomagati z darovanjem slovenskih knjig, starih časopisov, denarjev v nakupovanje bukev itd. Vsako darilec se hvaležno sprejme in dobro porabi. Bližnji naj blagovolijo svoje doneske naravnost izročiti odboru, dalje od Maribora stanujoči pa naj le naznanijo naslove knjigam.

Vodstvo jim potem naznani kraj, kamor jih naj pošljejo. Prve knjižnice osnuje društvo tam, kder jih je najbolje treba! Močno pa želi društvo za dotične knjižnice in kraje po 3, toraj vkup 60 iztisov „Slov. Gospodarja“ pridobiti, da jih ondi deli bralcem brezplačno. Domoljubi, ki zamorejo svoj list pogrešati ali 2 naročiti, — naj enega dajejo društvu na razpolaganje! Zrno do zrna pogača, kamen do kamna palača.

V Mariboru dne 30. novembra 1882.

Vodstvo Slovenskega društva.

Slovenski kmetje so res pametno storili izvolivši v državni zbor može, kakoršni so: g. baron Goedel, g. M. Herman in dr. Vošnjak.

Celjska nemškutarska, nemčurska, liberalna in freimaurerska sodrga si prizadeva Slovincem zaupanje v svoje najboljše, velezaslužne, mnogoletne, nesebične, požrtvovalne prijatelje in boritelje zatreči. Upijajo, da zlasti naši poslanci nič ne storijo za svoje volilce. Toda laž ima kratke noge. V dokaz nam denes naj bo prenaredba vojaške postave, ki je ravno ta mesec od cesarja podpisana obveljala. Ova prenaredba je veliko polajšanje vojaških bremen kmetom, bogoslovcem, učiteljem in dijakom. No in to polajšanje so nam ravno narodni, konservativni poslanci, med njimi tudi naši vrli in pravi prijatelji: Goedel, Herman in Vošnjak priborili. Oni so morali prenarejati, popravljati in podirati, kar so nemški liberalci postavili in skrpalili l. 1868.

Slovinci smo uže skusili, kakšni so poslanci podobni onim, katerih nam želi celjska sodrga v prihodnje vrinoti. Zato ni mogoče, da jim sedemo na limance in izvolimo kakšnega Seidla II. ali Brandstetterja II. Zakaj? To vedo celjski kričači in mazači dobro. Saj menda niso pozabili, kaj se je godilo pred porotno sodnijo v Celji. No, in ravno takšni liberalci so ljudstvu naložili silno breme nove vojaške po-

stave. Celih 12 let je ga težilo, dokler mu niso novi poslanci prišli na pomoč, za kar jim je slobodno hvaležno. Polajšanje vojaških bremen je bilo potrebno pa je tudi sedaj tako modro urejeno, da vojaštvu ni nikder na kvar ali škodo.

1. Kmetiskim ljudem na ljubo prenaradili so naši poslanci § 27 vojaške postave od 5. dec. 1868. Po liberalnej postavi so vzeli kmetu vsakega sina k vojakom, če je le sposoben bil, po sedaj prenarajenej postavi pa ne več. Kajti prenarajeni § 27 se glasi: „posestniki podedovanih posestev, če tam stanujejo, zemljišče sami obdelujejo in če pridelki zadostujejo rodbini 5 ljudij pa vendar 4krat toliko ne vržejo, prestavijo se od rekrutov, če so med te bili izžrebani, med nadomestne rezerviste, če pa še niso bili izžrebani, pa se precej vpišejo rezervistom.

V posebno ozira vrednih slučajih gledé na rodbino se tudi takim novincem, ki nimajo postavne pravice do začasnega oproščenja, dovoli po dokončanem novačenju in izvežbanju v orožji iti na odpust, dokler je mir. Vendar se kličejo k vežbanju v orožji in h kontrolnim shodom.“

Ta paragraf se kode po zaukazih vojniškega ministra tako izvrševal: a) novince ali vojaški novak in ob enem gruntni posestnik, če potegne žreb (loz) med rekrute, prestavi se k rezervistom; če pa potegne žreb med deželne brambovce, ostane 8 tednov, kedar to kmetovanju najmanje škoduje, pri vojaki, da se orožju in ekserciranju privadi; potem pa se poslovi na odpust in če je mir, ga ne skličejo več pod orožje; b) kdor je uže pri vojaki, pa pridobi med tem po dedovanju (erbšini) gruntno posestvo, kakoršno je v postavi označeno, ta se prestavi med rezerviste; vendar če je zavoljo preteče ali resne vojske pod orožjem, se to zgodi le potem, ko je nevarnost prešla; c) takšni rezervisti in brambovci morajo vsako leto svojemu bližnjemu vojaškemu poveljništvu (Ergänzungs-Commando) dokazati, da so še posestniki ter imajo pravico do polajšanja vojaške dolžnosti. Če tega ne morejo, ker so morebiti posestvo predali ali zapravili, ali če opustijo, tedaj se pozovejo k vojakom, vsak k oddelku, h kateremu pripada, ter ostane tam, dokler svojih let ne dosluži.

2. Pomanjkanje duhovnikov postalo je povsod občutljivo. Veselili so se tega samo liberalci in freimaurerji. Toda vsi verni, pošteni in modri ljudje so to obžalovali ter želeli, da se vojaška postava bogoslovcem in dijakom, bodočim duhovnim pastirjem, na korist prenaradi. No, in to so zopet naši sedanji vrli poslanci dognali ter tako dopolnili, kar so volilcem svojim bili pred volitvijo obečali. Nekdaj so nam Slovencem liberalci obetali nebo in zemljo, zvezde in mesec pa nič koristnega pripravili, ampak nas oškodovali; namesto jajceta dali so nam

kamen namesto ribe škorpijona. Zato pa imajo sedanji poslanci toliko dela s popraviljanjem slabih in škodljivih liberalnih naredeb. Tudi vojaško postavo so sedaj tako prenaradili, da se bogoslovcem vojakom dovoli odpust, da zamorejo redno naprej učiti se in pripravljati na duhovniški stan. Ko so posvečeni v mešnike, vpišejo jih pri vojaki med vojaške ali brambovske duhovnike. Jednaka dobrota je dovoljena enoletnim vojaškim prostovoljcem bogoslovcem in novicem pa tudi dijakom 7. in 8. gimnazijalnega razreda, če se odločijo za mešniški ali redovniški stan ter dokažejo, da bodo v duhovnico ali samostan sprejeti. Vendar slednje polajšave imajo veljavnost le, dokler traja sedanje pomanjkanje mešnikov.

3. Naši poslanci pa ne liberalni kričaći usmilili so se tudi učiteljstva ter jim polajšali vojaško breme. Vsled tega dobijo odpust vsi učitelji ljudskih in meščanskih šol pa tudi učiteljšč; tudi pripravnikom zadnjega in predzadnjega letnika na učiteljških. Tako zamorejo svoje študije z lepa dokončati.

Tako so naši poslanci ostali mož beseda pa tudi res jako opravičenim željam in tirjavam svojih volilcev ustregli. S tem pa je dokazano, da tisti ljudje, ki še v kljub temu uspehu drzno čvekajo, da naši poslanci za ljudstvo nič ne storijo, le kosmato lažejo in nesramno obrekujejo.

Gospodarske stvari.

Vinogradstvo.

Kako se vinska trta, loza, spoznava, zarača, zasaja in glešta v vinogradih, to pripada vinogradstvu sploh. Vinsko trto prištevamo najstarejšim kulturnim rastlinam.

Uže patrijarh Noah jo je zasajal in nje sad skušaval. Sploh pa nam dohajajo iz Azije, zlasti iz Armenije, Perzije starodavna poročila o vinogradstvu. V slednjih dveh deželah še sedaj trs raste kot divjak. Iz Armenije dalje širilo se je vinogradstvo po Malej Aziji, v Sveto deželo, Fenicijo in v primorske kraje Srednjemorskega morja, zlasti v Grecijo, Italijo in dalje v sedanjo Francosko, Španijolsko ter so uže od nekdanj tam iz vinskih grozdov prešali mošt in delali vino. Kakih 300 let po Kristusovem rojstvu zasadili so trs prvič iz jutrovih dežel posebno pa iz Laškega k nam v južne pokrajine avstrijske. To so delali zlasti rimski naselniki ter z vinsko trto venčali hribe in sploh jej ugodne lege v Dalmaciji, Istriji, Primorskem, Goriskem, dalje na južnem Ogerskem, Slavoniji, Hrvatskem, Kranjskem in Štajerskem.

Rimski cesar Probus, rojen Panončan, je po svojih vojaki mnogih goric dal z žlahtnim